

А. ЮШКО
СТО МЕТРА ДО МАРС

Превод от руски: А. Грозданова, 1976

chitanka.info

Риф се събуди минута преди сигнала. Сега сирената ще завие.

Юу-у-у-у-у... пискливото протяжно изсвирване се втурна в мозъка и внезапно спря.

Конвейерът тръгна. Сивият цех се простираше далече, далече нататък. Краят на лентата не се виждаше. Риф дори нямаше представа къде свършва, пък не му и трябваше да знае. Това, което го интересуваше, бе участъкът 114 ФЕ. Той поставяше четири нита на раменната става на работа. Другите си имаха свои задължения.

На този участък те бяха точно сто. Сто съвсем еднакви работни единици. В еднакви сивозелени комбинезони с жълт триъгълник на лявото рамо.

Риф затегна гайката, монтира шарнира, затегна гайката, монтира шарнира, затегна гайката, монтира шарнира... Горс укрепил шарнира, запой контакт, укрепил шарнира, запой контакт, укрепил шарнира, запой контакт. Бел монтира терморегулатора, монтира терморегулатори, монтира...

Самовци, Юджиновци и Колинзи запояваха, пробиваха и монтираха.

На обяд всички заедно изядоха комплексния обяд номер едно, той по начало беше само един, избор нямаше. Алютюновите вилици и лъжици се прегъваха и слабо светеха, когато металът се счупеше.

В столовата висеше плакат: „Забранява се чупенето на приборите“, но някаква неудържима сила подтикваше хората да рушат. Лайн, съседът му, дори постави своего рода рекорд, като счупи вилицата на 85 части. По счупената повърхност се появяваха блещукащи огънчета, които сякаш хипнотизираха и ти се искаше отново да видиш синкавото им сияние. Така някога нашите прадеди са гледали огъня в огнището.

За счупени прибори налагаха глоби, затова ги крадяха и ги чупеха в бараките. Сядаха в плътен кръг и най-опитният „разрушител“ мълчаливо извършваше церемонията. После имаше едночасова хипноза-сън, после отново работа и вечеря от белтъчни концентрати.

Тридесети ден вече Риф работеше във фабриката за примитивни работи „Стронг“.

Риф се събуди. Звънеше телефонът. Секретарката напомняше, че в 15,40 ще има съвещание при шефа. Като пусна жетона в отвора на хранителния блок, Риф отиде да се измие. Зумерът тихо зазвъня, съобщавайки, че закуската е на масата. Миноги с лимон, омлет с натурална шунка, препечени филийки с кашкавал, кафе със сметана и чаша „трилби“.

„Днес Блокът е много щедър — помисли си Риф. — О, да, та сега е края на месеца.“

Извика аерона и след седем минути вече беше в редакционния си кабинет. Старинният вентилатор на тавана работеше едва чуто. Общо взето, съвсем безполезна антикварна вещ при наличието на климатичната инсталация, но този разкош можеше да си позволи не всеки. Като нахлузи на главата си треникса, Риф започна да преглежда заглавията на статиите за вечерните вестници. Началникът на отдел не е длъжен да чете всички писания на журналистите. Та той сигурно е и отвикнал вече. Всеки случай почти не си спомня кога за последен път хвърли поглед върху цветните коректури. Сега трениксът мигновено прочита информацията и я предава непосредствено на централите на възприемането.

Като натисна с пръст селектора, Риф продиктува: „В «Тринадесетият скандал на Луиджи» да се прибави хумор. В края да се засили драматичната развръзка. От «Човекът-звяр» да се изхвърли дългия увод и се започне направо. В криминалния материал «Петото колело» диалозите на убийците да станат по-лирични. Другото май че е добре.“

После глътна със сок таблетка глабурос с тричасово действие. Да се вземат наркотици по време на работа бе забранено, но всички гледаха на забраната през пръсти. Не пречеше на работата, дори обратно. От глабуроса външното съзнание се изключваше и човек можеше да продължи да работи със затворени очи, организмът изпаднаше в състояние, подобно на хипнозата.

Около обяд Риф дойде на себе си и прегледа ентабида, който регистрираше действията му. Да, добре бе порботил. Като се изкачи с асансьора в столовата на редакцията той с удоволствие се наобядва и похвали фантазията си.

Съвещанието при шефа бе насрочено за 15,40. Щеше да се обсъжда програмата на стереотипните сънища на щата за следващия

месец, а тъй като неговият вестник бе централен орган на печата, мнението му беше от голямо значение. Наистина, трябваше да има и разрешение от психоневролозите, но това бе почти формалност. Риф не помнеше по този въпрос между тях да е имало противоречия.

Миналия месец на него самия така му омръзна да завинтва гайки в тъмния цех, че в следващия сънищомесец му се искаше да се откъсне някъде на свобода. В джунглите, върху ледовете или в пустинята. Поминалия месец бра портокали от плантациите. Много хубав сън. Риф се усмихна — колко гениално просто е! За хората на умствения труд — сънища с физическо натоварване. Не напразно за откриването на „Великия спящ“ на Шекел е издигнат паметник от ванадий. Една машина програмира разнообразни сънища за всички щатове според индивидуалността на всеки човек. Съвещанието започна точно в определеното време. Думата взе редакторът от отдела за забави Майкъл Флинт.

— Сигурно ни готви изненада — каза едноокият фотокореспондент Баркли. — Изказва се първи.

— Не бързай, ще видим — отвърна Риф. — Той май наистина е измислил нещо ново.

Майкъл Флинт, висок, слаб и изправен човек, стана от стола и се изкашля.

— Уважаеми, хм, хм... Уважаеми! Искам да предложа за разглеждане на вниманието ви един проект. Може би „проект“ е силно казано, просто едно предложение. Ние програмиране сънищата по Шевел. От месец на месец, от година на година. Свикнахме с тях, приемаме ги като нещо необходимо. Но прогресът — това е движение на обществото.

Дясната ръка на Флинт чукаше по масата в такт с думите през определен интервал като автомат.

— Миналия сън той занитваше дребните стави — ехидно отбеляза Баркли, но когато видя суровия поглед на Риф, млъкна.

— Предлагам — продължи Флинт, — общият сън да се стимулира. Ще се поясня. В Древния Рим съществувал лозунг „Хляб и зрелища“. Да, да, вие вече се споглеждате, вече разбирате за какво говоря! Единственото, което не ни достига в съня, са зрелищата. Зрелища, развлечения, при които физическото натоварване ще бъде хиляди пъти по-приятно. Може да има и поощрения. Концерт за тесен

кръг особено проявили се „със съответно продължение“ — той чукна с ръка по масата и намигна.

— Но къде отива нашият морал? — възрази завеждащият отдела по социология Бърнс.

— Надявам се, че тези отклонения вие няма да започнете да разказвате на жена си. А? И после, това е ваше право. Вие може и да не се развличате. Можете да чупите крадени вилици и да си чоплите носа. Никой не ви заставя. Та ако не можем да спим така, както искаме, поточно така, както сами си измислим, нашата демокрация не струва и пукната пара. Изобщо предлагам да се обсъди предложението ми.

Главният редактор, човек твърде консервативен, позвъни с музейното звънче.

— Скъпи Майкъл, предложението ти е много любопитно. Но аз не съм уверен, че „Великият спящ“ ще успее да изготви за едно денонощие развлекателните програми. Обърнете внимание, джентълмени, не една и дори не две програми. Смея да се надявам, че не сте забравили за спящите си приятелки. Защо пък да не направим този малък опит? Всеки случай от сън на сън „спящият“ ще усъвършенствува програмата за развлечения.

Наистина аз имах малко по-друго предложение. Съгласен съм, че сънищата ни са малко еднообразни: цял месец едно и също натоварване. Но щом като не можем да видоизменяме сънищата често от определения срок, замислих да направим друг опит. Като се събуди, човек да забравя съня си. Здрав, дълбок сън. Не, не, аз съвсем не противореча на великия Шекел. На сутринта вие все още ще чувствувате, че сте извършвали някаква работа. Физическото разведряване ще се запази в подкорията на мозъка, но после участъците на сънищопаметта ще отслабнат. Какво ще спечелим? Ще се освободим от тези досадни съвещания, ще престанем да умуваме над проектите за нови сънища.

— Не съм съгласен — взе думата Риф. — Според мен това, извинете, шефе, не е интересно. Предложението на Флинт ми харесва повече. За какво говорят еснафите? За сънищата си. С вашето предложение ние ще загубим всички абонати на вестник „Сън“. Темите за карикатури, хумористични разкази и пародии ще изчезнат. В този прекрасен живот няма да има за какво да си спомниш.

После взе думата Болз, редакторът на отдел наука. Той започна да доказва нещо, но Риф почти не го чуваше. Накрая пристъпиха към гласуване.

С болшинство от два гласа — Риф беше в числото на болшинството — приеха проекта за сън през следващия месец, предложен от Майкъл Флинт. Сега трябваше само да се постави задачата на „Великия спящ“ или, както галено го наричаха, „Сънливеца“ и „Спете за здраве“ — Риф си спомни названието на вечерното телевизионно предаване.

В къщи той се върна поуморен и извика Ан. Тя почиваше край океана в „Златния купол“. Ан приближи до видеофона и се усмихна.

— Мили, защо не си обръснат?

— Нарочно. В такъв вид не можеш да ухажваш жените, ти сама знаеш. Затова се маскирам. А пък те се лепят по мен със стотици.

— Как върви работата?

— Току що се връщам от съвещание — „Нов месец, нов сън, най-хубавия през сезона“ — изтананика той куплет от омръзналата му песничка, но на последната сричка взе фалшив тон и се разсмя. — От мен няма да излезе Вуд Смайлс.

— Да, вярно. Е, и какво измислихте?

— Разчистване на плажовете на Флорида.

Сега се засмя Ан.

— Поне да измисляхте правдоподобни сънища. Та тук цари идеален ред.

— Е, това все пак е по-добро от предложението на твоя любимец Болз.

— А какво предложи това мило момче?

— Конкурс за най-оригинално убийство. Трябва, казва, да се погъделичат страстите на еснафите. Предложението му бе прието, но не определиха месеца.

— Та нали нещо подобно вече имаше?

— Имаше бой с въстанали работи. Сън с продължение всяка нощ. Ти май си зле с паметта. Не си ли спомняш, криела си се в бензинов варел. Нима забрави какво ми разказваше? Ами сега какво ти дават на сън?

— Мили, аз почивам.

— Ах, да. Сънища по избор. Хиляди красиви картички с леко натоварване. Надявам се, че и в съня си не ми изменяш?

— Ти пък, Риф!

Сигналната лампа светна.

— Риф, времето свършва. Целувам те, спи спокойно...

Съблече се и включи фенолекса. Тиха приспивна музика се разля в стаята и меко обгърна уморения Риф.

Риф се събуди.

Бараката беше построена през куп за грош. Страната го болеше. През дупките духаше ужасно. Като преглътна за закуска някаква рядка чорбича и калорийни таблетки, той заедно с другите излезе навън.

Слънцето режеше в очите, сякаш лъчите му излизаха от маркучите на пожарните работи. Плажът беше безкраен и приличаше повече на пустиня край океана.

Строяха дига.

Тук там от малките скали нарядко излитаха дългокрили птици и изчезваха в безоблачното небе. Риф се опита да проследи полета им, но чу грубо подвикване:

— Не си вири носа, ще си загубиш шапката, тъпак!

Риф искаше да възрази на полицаия, но видя как той ласкаво погали биорона си. Това чудо можеше да разложи човека за миг, без да останат от него никакви следи.

Взе лопатата и забърза към своята група. Целия ден те строиха дигата, мъкнаха камъни, трошаха ги и приготвяха теркоцитов разтвор. Обядваха с морски концентрати, от които му се повдигаше, и закусиха с калорийни таблетки.

Болеше го гърбът. Искаше да се изкъпе, но същият полицай остро му извика и насочи биорона си.

„Сега ще стреля — помисли си Риф и бавно се отдръпна от водата. — А може би си струва да опитам да умра? А?“

Взе лопатата и започна да разбърква разтвора.

Залязващото слънце прободеше зеленикавата повърхност на океана с огнените си лъчи. Откъм морето се дочуха някакви тихи и нежни звуци. Риф замря. Каменоделците престанаха да чукат, тихо се спуснаха на пясъка носилките с чакъл, дори полицаят изключи мотора

на „водното конче“ и то беззвучно, в големи кръгове, се понесе във въздуха. Музиката ставаше все по-ясна. После в нея започнаха да се вплитат някакви задгробни гласове. Риф бе готов да се закълне, че това не са човешки гласове, но те бяха изключително приятни и мелодични. Напомняха на одушевени музикални инструменти. И ето, на хоризонта се показва странен... не, не кораб и дори не съоръжение. Риф не можеше да намери подходящата дума. Сред пълно безветрие се движеше нещо огромно, като постоянно менеше формата си. Някаква приказна вълна вземаше очертанията на древните каравели, на гигантските лайнери и на космическите всъдеходи. На петдесет метра от брега вълната се разпръсна на безброй пръски и на непонятното съоръжение, което приличаше едновременно на сал, галера и космически кораб, се показва група пеещи сирени. Телата им от главата до краиците бяха покрити със сребристи люспи. Риф бе чел или чувал, че сирените живеят някъде в съзвездието Процион и притежават съвършен разум, но опитите да ги пренесат на другите планети бяха неуспешни. И сега да ти се присънят! Браво на „Сънливеца“!

Сребърните пипала-плавници бавно се извиваха в такт със звуците, а котешко-човешките глави с дълги сини коси се усмихваха чаровно. Риф не разбираше думите на мелодията, която пееха, но пред него изникваха образи от детинството и сладостна вълна на спомените пълнеше душата му.

Песента стигаше до всяка клетка на тялото му и предизвикваше необикновен подем. Искаше му се с проста лопата да преобърне планини, да прехвърли в океана целия жълт пясък и никога да не се събуди, само да слуша тази вълшебна мелодия.

С последните изчезващи звуци се появи и се завъртя огромен воден стълб, разсипа се на ситни изумрудени пръски и изчезна.

Всички замряха. Стана съвсем тихо, а после по колоната като лек ветрец премина неясен шум, който, набирайки сила, избухна в див възторжен рев.

Риф се събуди.

Вятърът си играеше със синята щора, слънчево зайче весело танцуваше край стенния часовник. Риф леко изпъна силното си тяло и покри зайчето с длан.

Не му се спеше. Изкъпа се, внимателно се среса и дълго мисли коя риза да облече.

В редакцията пристигна десет минути преди работното време, но не беше първия. По всички етажи разговаряха само за приказните сирени и славеха Шекел.

— Здравейте, Риф — фотографът Баркли му протегна триъгълната си длан. — Сега вече знам вкуса ви. Поглъщахте с очи сирената на кърмата, тази, чиито коси бяха прибрани на тила. Жалко, че нямах фотоапарат. Бих ви направил блестящ портрет. За съжаление по време на сън аз винаги забравям камерата си.

— Ами че ти постави обектив вместо око под превръзката, за да не е празно мястото в черепа ти — злобно се пошегува програмистът Френк и закрочи по коридора сякаш нищо не е било.

— Що за хора! — Баркли дори не се обиди. — Каза някаква мръсотия и сякаш че глътна стимулираща таблетка. Сега цял ден настроението му ще бъде чудесно.

— Риф, поздравявам ви! Вие гласувахте за предложението на Майкъл Флинт. Следователно и вие имате заслуга.

В кабинета влезе шефът. Случаят сам по себе си бе рядък. Обикновено той не обичаше да ходи по кабинетите и още повече в началото на работния ден.

— Здравейте, рицари на перото! Днес всички сте с отлично настроение, бодри...

— А пък на мен ми се иска пак да спя — отвърна Баркли. — Нямам нищо против да послушам още веднъж котенцата.

Шефът се разкикоти.

— Да, да... оказа се, че Флинт е прав. В изчислителния център съобщиха, че тиражът на „Сън“ може да се увеличи с двадесет и осем процента. И това само след първата нощ. В края на седмицата всички, които гласуваха за проекта, ще получат премиални.

— А въздържалите се? — не се стърпя Баркли.

— Въздържалите се също.

Риф се събуди.

Същият бряг. Слънцето все така пече през цепнатините. Както преди седмица, след като глътна за закуска калорийните таблетки, той

заедно с всички излезе навън. Баркли се спря пред входа и вдигна от земята късче тъмно стъкло.

— Защо ти е? — запита Риф.

— Светлофилтър. Миналият път полицаят счупи очилата си. Още тогава исках да взема парчето, но не го намерих. В почивката ще ти покажа нещо.

— По-бързо, по-бързо — няма време за приказки! — извика в мегафона полицаят.

Риф взе лопатата и забърза към групата си. Баркли бе до него и при всеки удобен случай търкаше краищата на парчето, като се мъчеше да му придаде овална форма.

При следващото спане по време на обяда Баркли пхна в ръката му две микроснимки. Риф не можеше да си обясни как бе успял да ги направи. Баркли ядеше и си мърмореше някакви песнички. Полицаят, свикнал вече с този странен сънливец, не му обръщаше внимание. Баркли бутна с лакът Риф и сякаш нищо не е било, продължи да мърмори. Риф се послуша.

— Стават странни неща, ла, ла, ла, купчината е малка — извиваше в края той малко по-високо.

— Вчера натъквих апарата в окото и фотографирах теб и водното конче. Не ми са ясни много неща, които виждам на сън.

Прозвуча сигналът за края на почивката.

Риф стана, обърна купата с дъното нагоре и бързо я пхна под куртката си.

— Стойте близо до мен — прошепна той на Баркли. — Имам любопитна идея.

В края на работата вместо пленителната музика изведнъж откъм бараката се дочуха огнените звуци на флогистона. Върху сърповидно извитата площадка няколко разголени жени изпълняваха нов модерен танц. Изкуство осветените им тела преливаха във всички цветове на дъгата. Усилената от репродуктора песничка запълваше цялото пространство. Сякаш звуците излизаха отвсякъде: от горе, изпод краката, от океана. Но думите на песента Риф чуваше за първи път:

*Кой ни желае
сега, още сега
Лови огъня в кръвта!
Бързайте при нас,
докато тамтамът
Удря и зове за любов.
За любов е даден точно час!
Кой ни желае
сега, още сега?
Както на яве — в съня!...*

Тълпата се устреми към естрадата.

Риф и Баркли бягаха последни.

— Ей, гълъбчета, по-бързо! — над главите им закръжи полицаят с „водното конче“. Той въртеше в ръцете си биорона, както ковбоите от старинните уестърни пистолетите си.

— По-бързо, по-бързо — цвилеше той отгоре и насочваше страшното оръжие. — Че виждате ли...

— Приятелят ми си навехна крака — изкрещя Риф.

— Скачайте на три крака, че момичетата ще се свършат. Само ще гледате и ще се облизвате.

Отдалечи се към началото на колоната.

Отново странна мисъл хрумна на Риф. „Този сън ще продължи още двадесет дни. Значи всеки път, ако не се подчиня, в мен ще стрелят? Или всичко зависи от постъпките ми? Любопитно! Защо ли да не опитам да умра? Интересно какво ще стане?“

Той дръпна Баркли за ръкава и падна върху камъните.

Когато отвеждаха работниците в бараките, Риф и Баркли бяха вече на три мили далеч от лагера. Полицаят не забеляза бегълците и те, като се криеха зад камъните, се пхнаха в една цепнатина между скалите.

Бродеха по ивицата на прибой и с наслада вдишваха възсоления въздух. Наистина, малко ги тревожеше мисълта за глобата. Ще има неприятен разговор с шефа, но Риф можеше да си позволи това веднъж

в живота си. „Неспазването на заповедите при планирания сън се наказва с шестмесечна глоба.“ „Сънливецът“ не можеше да бъде излъган и винаги се изясняваше правилно ли си спал. Всичко това бе известно на Риф: той самият пишеше по тези въпроси във вестника си. Но защо да не опита един път?

— Утре май ще ни глобят — каза Баркли. — Виж сега това. — И той подаде на Риф две снимки.

— Откъде имаш тези снимки? Да не си направил фотоапарат по време на съня си?

— Да, в окото. Ето, виж. — Баркли повдигна превръзката. — Наистина с филма срещнах трудности. Проявих го с калорийните таблетки. В устата. И с морска вода.

— Къде?

— В устата.

— Знаеш ли, между танцуващите момичета май че познах Сюзи.

— Коя е тази Сюзи?

— Стенографката от вестник „Добро утро“.

— Забелязал си я с едно око и от такова разстояние? О, извинявай, Хари. — Риф за първи път от цялата им съвместна работа нарече Баркли със собственото му име.

— С едно око съм, но в другото имам поставен телеобектив. Слушай какво мисля. Как така по време на сън ще се получават фотографии?

— Какво особено има тук? Щом по време на сън си успял да направиш фотоапарат, значи по време на сън могат да се правят и фотографии. Ще се събудиш, ще заплатиш глобата, ще погледнеш под превръзката, а там няма да има нищо. Впрочем, къде беше твоят апарат вчера?

— В бараката. Скрих го под възглавницата.

— Ах ти, конспиратор!

Някакъв бръмбар ухапа Риф по крака. Той сякаш стъпи на жарава. Но болката мина така бързо, както се появи. Риф гледаше звездите и му се струваше, че те си шепнат нещо. Шушукат си за малките човечета, които на своите светулки-корабчета прехвърчат от едно място на друго като някакви нощни пчели и събират звезден нектар в своите кошери. Понякога те се карат. Колко ли смешно изглежда всичко това отстрани?

Вървяха дълго. Риф не знаеше точно колко, но усети, че му се спи.

— Не ти ли се спи, Баркли?

— Малко. — Баркли мислеше за нещо. — Странно. Ако се съди по слънцето, работният ден вече е свършил. Следователно време е да се събуждаме, а ние все вървим и вървим. И на всичко отгоре ни се спи.

„Да странно — помисли си Риф. — Спим, а ни се спи.“ Той седна на изстиващия камък до самата вода. Вдясно се виждаше малка пещера.

„Не, защо да е странно? Та нали по време на сън се храня, защо и да не спя? А може би този ден е програмиран така?“

— Влизай тук, Хари! — Той пропъзля в пещеричката и подаде ръка на Баркли.

Кракът ужасно го болеше. Очевидно инфекцията се разпространяваше.

— Слушай, Хари, струва ми се, че такава болка на сън просто не може да се изпитва.

Баркли се разсмя.

— Забрави ли как преди два месеца ме цапна с кирката по бедрото? Едва не загубих съзнание и през целия сън не можех да ходя.

— Ще се помъча да заспя — каза Риф. — Главата ме боли страшно, а кракът ми е почти вдървен.

— Поспи. Това няма да навреди на редактора на „Сън“. Сънят на редактора е най-добрата реклама за читателите. А аз ще разгледам околността.

— По-добре постой тук. Хари, ами ако изведнъж ми стане зле...

— Добре, добре, спи...

Когато Риф се събуди, Баркли не беше в пещерата. Искаше да го извика, но чу гласове над главата си.

— Намерете ми втория жив или мъртъв. Какви сънища му бяха програмирани?

— От деветдесет и шеста сложност, шефе.

— От колко време е при нас?

— От деветстотин седемдесет и шест дена. Той е тридесет и шестото поколение на Марс. Прадедите му са хора от Земята. Доставен е от планетата с партидата на Кристоф-невидимия.

— Катастрофа?

— Да. Версията е катастрофа. Кристоф не оставя следи. После, както обикновено. Утешителят сне от всички пътници матрици на мозъка и състави програмата за съня им. Впрочем те почти всички работеха в една редакция.

И сега Риф си спомни всичко.

Розовият Марс, Ан, марсианската Флорида, редакцията, Баркли. Онзи Баркли, а не този. Струваше му се, че сърцето му престана да бие.

Над изхода на пещерата увиснаха два крака в кафяви обувки и започнаха ритмично да се клатят.

Не, това е кошмар. Трябва по-бързо да се събуди. Не напразно неподчиняването на заповедите по време на сън е строго забранено.

Не, не, той е болен, затова сънят протича с такива отклонения. Разбира се, болен е. Утре всичко ще е ясно. А може би този остроумник Френк го обърка? Може би това магаре е заложило в сънника емоционална перфокарта, като е пробил след препиване няколко излишни дупчици. После „Сънливецът“ е съставил не това, което трябва.

Интересно какви ли кошмари вижда шефът сега? Няма да му се размине на Френк току тъй.

Да, но какво приказваха таи двамата? На оня Марс нямаше общи сънища? А на този има... Господи, ще подлудея... Колко силно ме боли крака... Така в детинството ме болеше счупената ключица... Ако наистина тези гадове са ме отвлекли, как ще стигна до моя Марс?

В съзнанието му се появи друг глас:

— Излез и ти ще се събудиш.

— Не, не, Риф, успокой се, ти си заспал в тази пещера и спиш. Спиш още, а в съня ти се струва, че си се събудил. Сън в съня!

— Излез, Риф и ще се събудиш! — продължаваше да шепне гласът с нова сила.

— Но това не е сън... — Трети глас отхвърли втория някъде далеч. — Това е друг Марс.

— Каква разлика има в това. На сън — на яве. Границата между съня и действителността е изтрита. Един Марс или друг, какво ще се

измени? Сън, действителност... Всичко е едно и също.

— Аз не искам общи сънища. Не искам...

— Нима ти разбираш от психоанализа повече от Шекел?

— Но той е измислил сънищата тук, на тази Геа — Марс II — Лъжемарс!

— А може би на Марс I? И после те са минали на Марс II. Или от Марс II са се прехвърлили по цялата галактика.

— Разбира се, разбира се, сега цялата галактика спи. Мама ми разказваше, че денем звездите спят, затова не се виждат... Колко ме боли крака! Той е станал кафяв, както тази обувка-махало.

— ... Та ти самия писа статии за Шекел с таблетките глабурос. Или на Марс I няма такива таблетки?...

— Има, но откритието на Шекел е забранено.

— Отначало да, ти сам знаеш. Тази планета е точно Марс I. Животът е сън, а сънят — живот.

— А този разговор горе, тези обувки?

— Нали ти казвам, че това е сън в съня. Кракът ти се е подул, ти бълнуваш.

— Разбира се, това е бълнуване. Разбира се, бълнуване. Това не може да бъде.

— А защо правехме работи? На Марс I роботите се правят от работи, а не от хората. За какво отвличат хората?

— Това е сън от миналия месец и този сън е сън в съня. Ти всичко си оплел, Риф...

— ... Не стигат работни ръце... Докато направим... Трябва преди него, някъде... — Достигаха отдалеч части от думи.

Риф изви глава и наостри уши.

— Да облетим ли шестнадесетия квадрат? — ясно чу той.

— В шестнадесетия са първите сънища на новациите, шефе. Това е особено опасен участък. „Утешителят“ все още не е регулирал цялата програма за тях.

— Защо?

— Знаете, шефе, хора не достигат, а размножаването в „отпуските“ върви изключително бавно.

— Не се безпокойте, шефе. В деветата колония имаше по-тежък случай. Един хипнолог от Алфа разбра почти веднага всичко, но спящите отказаха да избягат. Както някога са казвали „от трън та на

глог“. Животът на сън ТУК е много по-комфортен от живота наяве ТАМ. Човек се опитомява много леко.

— Какво означава това „от трън та на глог“?

— Старинен идиоматичен израз на хората от Земята.

Какво да измисли? Трябва нещо да измисли.

Съзнанието му бе мътно от нетърпимата болка в крака. Сякаш през мъгла Риф чу шума на спирачни двигатели и видя как пред входа легна сянката на спортна ракета.

Към двата гласа горе се присъедини трети. Първите двама поздравяваха Кристоф-невидимия с успешното връщане от далечни странствувания.

Кафявите ботинки спряха да се клатят, тръгнаха нагоре. Гласовете се отдалечиха.

Риф се унесе.

Когато дойде на себе си, кракът вече не го болеше. Изправи се на колене и металната купа падна изпод комбинезона му. Челото му се покри със студена пот. „Слава богу, тихо е“ — помисли си Риф. Вдигна купата и внимателно погледна навън. Нямаше никого... Ужасно бе гладен.

Скри се отново и започна да точи края на купата върху един камък. Ако успееше да я разреже, щяха да се получат два ножа.

Излезе внимателно от пещерата. На около двеста метра стоеше бялата ракета на Кристоф. Дюзите за кацане я бяха нашарили с черен нагар и ивиците приличаха на нарисувани ребра на скелет. Черно-жълти не се виждаха. Входният люк бе отворен, към него се издигаше трапът. Нима му провървя?! Без да изпуска оръжието си, Риф се втурна към ракетата.

В небето кръжеше дългоклюна птица. Тя ту рязко се издигаше нагоре, ту като камък падаше надолу, отново набираще височина и пак падаше. „Колко много приличам на тази птица!“ — помисли си Риф. До трапа оставаха около сто метра, но изведнъж в небето се появи „водно конче“. Риф ясно видя насочения към него биорон. „Край“ — помисли си той. До ракетата оставаха не повече от сто метра.

Но той все още бе жив, а „водното конче“ с полица летеше по някаква странна дъга.

„Защитното поле“ — досети се Риф. Затова не са прибрали и трапа. Той бе покрит от силовото поле на ракетата. Затова така странно летеше и птицата.

„Сто метра до трапа на ракетата, сто метра до свободата, до родния Марс“ — тази мисъл чукаше в слепоочията и му се струваше, че от нея след секунда черепът му ще се пръсне.

Изведнъж черно-жълт човек излезе от храстите и започна бавно-бавно да се приближава, усмихвайки се, но без да изпуща биорона си.

— Здравей, Риф. Не те знам от къде се взе, но тъкмо навреме. Много се радвам да те видя. Е, да се запознаем — Кристоф.

Риф спря, навел глава... „Сто метра... Сто метра“ — чукаше в мозъка му.

— Не всеки простосмъртен може да види Кристоф-невидимия, радвай се, Риф. Позна ли ме или още не си?

— Десет хиляди струва глупавата ти глава, Риф Стоманеното Перо. Какво мълчиш?

Риф го позна. Има си хас, та той самия диктува статията за този космически пират.

За главата на невидимия бяха обещани десет хиляди. Смешно, за Риф плащаха също толкова. Той дори вътрешно се зарадва на тази цифра. Да, това беше Кристоф. Същият, който преди много години открадна Шекел и успя да се скрие в далечния космос, незабелязан от никого. Същият, който навярно бе взривил базата Рок-Стайд с ракетите-прехващачи, а после открадна сто и шестдесет килограма арий — почти целия запас „топливо“ на Марс. Планетата почти се задуши. Арият възстановяваше кислорода. Същият, който...

— Какво мълчиш, мръсник? — изведнъж изкрещя Кристоф. — Не искаш ли накрая да погледаш отвисоко как стадата овни трошат чакъл и пресяват пясък, как табуни женски отглеждат себеподобните си. Ако гледаш на живота отвисоко, той става по-спокоен и по-чист. Животът е сън, а сънят е живот. Това е стара и мъдра фраза. А сега дори и едно дете, играейки, би могло да се досети за това. Наше дете! Не ваше, а наше!

„Стара, мъдра фраза... играейки... дете... Старинна детска игра... И той не може да направи нещо...“ — откъслечни мисли се въртяха в мозъка му. Стоп! Риф се напрегна.

— Кой ще те храни сега, Риф Стоманеното Перо? Ти си избягал от лагера и си присвоил държавен инвентар. Не е хубаво да се краде, Риф. За кражба се полага разстрел. — Кристоф говореше спокойно, дори ласкаво. Като добър дядо, който напътствува непослушния си внук към истината.

— Хвърли купата! Гадина!

И Риф я хвърли! Старинната детска игра в нов и единствен вариант. Купата с изострените ръбове заблестя на слънцето. Мигът на нейния полет се стори на Риф цяла вечност. Струваше му се, че времето рязко забави хода си и че сега съвсем ще спре. Купата летеше все по-бавно. Риф видя как тя се извива около оста си. Нащърбеният ѝ край изчезна, като пусна слънчево зайче и се появи пак. А в главата на Риф се въртяха детските стихове:

*Аз съм слънчево зайче,
Аз скачам смело
Напред и назад.
И не ме е грижа
Къде ще ме насочат
Малките момчета...*

Купата летеше бавно — неговото единствено оръжие, но още по-бавно почти съвсем незабелязано Кристоф се наклони вдясно, хвана в ръка биорона, започна да го вдига и... Дискът се вряза в шията на Кристоф. Лъчът на биорона рязна рамото. Риф се люшна. Кристоф хъркаше върху пясъка. Ръката му още натискаше оръжието. Пясъкът се топеше под неговия лъч. Невидимият потръпна и замря. До Марс оставаха отново сто метра.

Скафандърът на Кристоф бе големичък за Риф, но шлемът му прилегна точно. Ракетата бе оборудвана по последна дума на техниката. Не беше нужно да се изчислява маршрута до Марс. Пътищата до централните планети бяха просто отбелязани с номера. Дори едно дете би могло да натисне копчето „ц-II“ и да пусне двигателя. Ръката вече се насочваше към него, но Риф преодоля желанието. В упоритата му глава възникна един план.

Риф облетя проклетата планета-вампир на малка височина, но все не намираще целта си. Летеше над градове, потънали в зеленина. Правилна мрежа от канали пресичаше пустинята, сините ленти на реките се виеха сред долини, планини и гори и почти навсякъде с бордовия телескоп Риф виждаше тълпи от роби в „колективен сън“. „Водните кончета“ на полицаите се виеха над сивите, сините и белите групи от „спящи“. Сигурно всеки щат имаше своя униформа.

По всяка вероятност закодираният сигнал се повтори два пъти.

Риф изключи предавателя.

Ракетният снаряд се взриви близо и на пулта светна червената лампичка на сигнала за опасност, а до нея се появиха координатите на огневата точка. Автоматично се включи защитното поле. Лампичката замига отново и отново три пъти се появиха координатите на пусковите уредби.

Мъртвото око на предавателя му напомни за Баркли. Разбрал ли бе Хари, макар и преди смъртта, в какъв ад бе живял? А може би за него бе по-добре, че не бе разбрал. Заспал, за да не се събуди никога вече. А Юджин и Феб — двамата приятели от отдела за писма, които бяха заминали в дългосрочна командировка по „специална задача“. Сега вече той знаеше що за командировка беше това. Жалко, че е късно. Не, не, още не е късно. Той ще събуди всички спящи от този страшен сън. Царството на „Великия спящ“ ще свърши. Но къде може да бъде този проклет „Сънливец“?

Разбира се! Как веднага не се досети!

Щом ракетните уредби са разположени на едно място, значи пазят нещо важно. Това нещо трябва да е най-главното на тази планета — злосъщният „Утешител“ на Шекел.

Като увеличи скоростта и набра височина, Риф рязко започна да се спуска над координатите на изстрелите.

Той не мислеше за нищо и не гледаше показанията на приборите. Наведен над телескопа успя само да забележи, че в зеления град няма сиви метални бараки.

А после избухна чудовищен взрив и веднага навсякъде започнаха да се събуждат „спящи“ в сиви, сини и бели дрехи. С всеки час, с всяка минута те ставаха все повече и повече.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
11/1976 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.